

113. Kacsó Júlia szociális testvér, Márton Áron beteggondozója feljegyzései a püspök utolsó napjairól. (Részlet.) Gyulafehérvár, 1980. szeptember.

[...] ¹ Szeptember 22-én, hétfőn, nagyon gyengének érezte magát. Nem volt ereje, hogy felkeljen. Az ágyban fekvé járult szentáldozáshoz. Így volt egész héten. Mikor fájdalmai enyhébbek voltak, fel-fel akart néha kelni, de ereje már nem engedte. Ez volt földi életének utolsó hete. Szüntelenül közelében voltunk, éjjel-nappal. [...] ²

Szeptember 26.-27-én nagyon szenvedett. Nem túl hangosan, de gyakran ismételte: jaj-jaj-jaj. Ételt alig fogyasztott egész héten. Vasárnap, szeptember 28-án csendesebb volt. A titkár úr ³ reggel a szentáldozásban részesítette. Utoljára. Napközben gyakran ismétlődő fájdalmait csendes türelemmel viselte. Vasárnap este Lídia testvér ⁴ jött őt meglátogatni. Látva állapotát, kérte, hogy maradhasson mellette az éjszaka. A Püspök úr nagyon sűrűn ismételte a háromszoros jaj-t.

Szeptember 29-én reggel a hat órai szentmise alatt Julianna testvér maradt mellette. Már nagyon gyengén volt. Szentmise után bejött hozzá a házi papság és Huber József tanár úr is, aki ekkor Jakab püspök urat ⁵ helyettesítette római szinódusi távolléte idején. Olyan megnyugtató hangon szólt a Püspök úrhoz: „Kegyelmes Atya, mind itt vagyunk, ne féljen!” A Püspök Úr távolba szegzett tekintete egyre homályosult, lélegzete egyre ritkult, míg 3/4 9 órakor egészen megszűnt. Hazatért.

Ekkor harangoztak másodikat az ünnepi szentmisére a Szent Mihály napi búcsú ünnepén.

Kacsó Júlia: Márton Áron utolsó évei. In: Márton Áron Emlékkönyv. (Szerk.: Marton József.) Kolozsvár, 1996. Gloria Kiadó, 48-50. o.

---

1 A visszaemlékezés első felében Kacsó Júlia a püspök élete utolsó másfél évének főbb eseményeit ismerteti, az egykorú feljegyzései alapján.

2 A szeptember 24.-25.-i feljegyzéseket nem közöljük.

3 Bara Ferenc.

4 Dr. Szim Lídia, a Szociális Testvérek Társasága Romániai Kerületének akkori elöljárója.

5 1980. márciusában a Szentszék betegségére való tekintettel elfogadta Márton Áron lemondását, az egyházmegye kormányzását dr. Jakab Antal segédpüspök veszi át.